

Poslední mlynář z Rohozné

Několik kapitol ze života rohozenského mlynáře Josefa Bezděkovského

Jan Bezděkovský

Obsah

Předmluva autora a poděkování	3
1. Dětství a školní léta	4
2. Společenské aktivity v mládí	5
3. Osobní záliby a nadání	5
4. První léta na mlýně.....	6
5. Potíže s úřady v čase protektorátu	6
6. Seznámení s budoucí manželkou Věrou Fojtovou	8
7. Převzetí mlynářského hospodářství.....	8
8. Poválečné hospodaření na mlýně.....	10
9. Hospodaření v podmínkách kolektivizace zemědělství po únoru 1948.....	12
10. Josef Bezděkovský jako člověk	15
11. Nemoc a úmrtí	16
Použité prameny a literatura	17
I. Přílohy	18
I.1 Fotografie	18

Předmluva autora a poděkování

Tato publikace navazuje na mou předchozí práci věnovanou mému pradědečkovi Josefu Bezděkovskému. Mým původním záměrem bylo pokračovat širším pojednáním o všech třech synech tohoto významného rohozenského mlynáře. Tedy nejen o Josefu Bezděkovském ml. (1911–1964), ale i mém dědečku Ladislavovi (1913–2001) a druhém prastrýci Bohumilovi (1920–1991). Z časových důvodů jsem se však rozhodl nejprve dokončit „knihu“ o mém prastrýci Josefu, posledním mlynáři na dolním rohozenském mlýně. Jedním z důvodů bylo i to, že v letošním roce slaví své sedmdesáté narozeniny sestřenice mého tatínka, dcera Josefa Bezděkovského, Věra Štěchová. Tato publikace tak vznikla jako dárek k jejímu významnému životnímu jubileu.

Rád bych zdůraznil, že nejde o úplný životopis Josefa Bezděkovského. Cílem této práce je zachytit několik důležitých kapitol jeho života na základě dochovaných archivních dokumentů, rodinných vzpomínek a dobového tisku. Mohu samozřejmě litovat, že jsem neměl k dispozici více osobních materiálů, zejména korespondenci, ani větší množství fotografií (prastrýc Josef se prý fotografoval jen velmi nerad). Přesto věřím, že se mi podařilo sestavit alespoň osobitý portrét jeho života a osobnosti.

Velmi děkuji především své druhé sestřenici Věře Řezníčkové za ochotu zpřístupnit rodinné dokumenty a fotografie, bez nichž by tato publikace vůbec nemohla vzniknout. Velký dík patří také mému druhému strýci Vladimíru Bezděkovskému, který mi umožnil natočit s ním přibližně hodinový vzpomínkový rozhovor a podělil se se mnou o mnoho cenných vzpomínek na svého otce. Během psaní této práce mě napadala ještě řada otázek, na které bych se ho rád doptal. Bohužel však již mezitím zemřel. Mrzí mě, že jsem tuto práci nestihl dokončit ještě za jeho života. O to více si vážím toho, že jsem mohl při psaní vycházet z jeho vyprávění.

Pokud jde o archivní výzkum, byl tentokrát ve srovnání s mými předchozími genealogickými pracemi podstatně skromnější. Přesto pro mě bylo velmi cenné studium příslušné složky fondu Mlynářské ústředí, uloženého v Národním archivu. Za odbornou pomoc při vyhledání těchto materiálů bych rád poděkoval paní Renátě Purnochové z badatelný Národního archivu.

Na závěr bych si přál jedině: aby tato drobná publikace přispěla k uchování památky posledního rohozenského mlynáře nejen v naší rodině, ale i mezi všemi, kterým není historie Bezděkovského mlýna a obce Rohozná lhostejná.

1. Dětství a školní léta

Poslední rohozenský mlynář Josef Bezděkovský se narodil 29. ledna 1911 a možná už samotné jméno po otci jako by jej předurčovalo k tomu, aby po něm jednou převzal mlynářské řemeslo. Jako malý chlapec (sotva pětiletý) byl svědkem stavby nového rodinného mlýna. Podle vyprávění jeho syna Vladimíra Bezděkovského malý Pepík rád „asistoval“ při poklepávání na základní kámen. Za každé klepnutí přitom musel jeho otec dát zedníkům flašku kořalky.

Do obecné školy nastoupil Josef 17. 9. 1917 v Rohozné a z dochovaných vysvědčení můžeme soudit, že se učil spíše průměrně. Samé jedničky bychom u něj nenašli dokonce ani v první třídě. V páté třídě (tehdy uváděné jako třetí třída, 1. oddělení) měl dvojky mimo jiné z mluvnice a pravopisu, přírodopisu nebo přírodopytu. Vzhledem k jeho pozdějším hudebním zájmům pak poněkud překvapí i dvojka ze zpěvu, a to už právě v první třídě.

V letech 1922 až 1925 navštěvoval Josef (podobně jako později můj dědeček Ladislav) měšťanskou, respektive občanskou školu v Pelhřimově. Lze tedy soudit, že i on už od svých jedenácti let bydlel během školního roku mimo domov. Pokud jde o Josefův prospěch, můžeme říct, že byl opět spíše průměrný, ačkoliv rozhodně nikterak špatný. Většinou měl asi z poloviny předmětů dvojky — opět včetně zpěvu, ale překvapivě též z tělocviku — a třikrát se na vysvědčení objevila i trojka.

Že měl v první třídě měšťanky trojku z přírodopytu a ve třetí pak z měřičství a rýsování, mě vlastně ani příliš nepřekvapuje. Kladu si však otázku, co vedlo jeho učitele k tomu, aby mu jednou dali trojku dokonce i z tělocviku. Naopak pěkné známky míval prastrýc Josef pravidelně z „jazyka vyučovacího“ (tedy češtiny), dějepisu, zeměpisu či občanské výchovy, takže bychom skoro mohli říct, že měl předpoklady ke studiu na některé pokračující škole (třeba na lyceu jako jeho otec).

O tom nám ale dochované dokumenty nic bližšího neříkají. K dispozici jsou totiž pouze doklady o dvouletém mlynářském kurzu, který prastrýc absolvoval v Pardubicích až v letech 1928–1929. Těžko tedy říct, co dělal v mezidobí.

Součástí uvedeného mlynářského kurzu byla nejen celá řada odborných předmětů, jako například „mlynářství“, „stavění mlýnů“ či „nauka o obilí a mlýnských výrobcích“, ale i všeobecné technické předměty typu „části strojnictví“ nebo „části elektrotechniky a mechaniky“. Výuka obsahovala rovněž nauku o obchodní živnosti a dopravnictví, nechyběly ani počty a algebra či česká a německá korespondence.¹ Také na obou vysvědčeních z tohoto kurzu můžeme najít přibližně polovinu dvojek, právě z profilových předmětů jako „mlynářství“, „stavba mlýna“ nebo „výstavba vodních sil“ měl

¹ Viz Vysvědčení Josefa Bezděkovského (*1911) z mlynářských kurzů vydané Městským průmyslovým muzeem a ústavem pro zvelebování živností v Pardubicích dne 25. 6. 1928 (v osobním držení rodiny Řezníčkových).

však vždy jedničku. Lze tedy určitě říct, že po absolvování tohoto kurzu byl mladý Josef po teoretické i praktické stránce zcela připraven být plně k ruce svému tehdy již stárnoucímu otci.

2. Společenské aktivity v mládí

Již od mládí projevoval Josef junior zřejmě jisté vlohy, které zdědil po svém společensky a politicky velmi agilním otci. Svědčí o tom zejména skutečnost, že byl v roce 1933 jedním ze zakládajících členů sdružení katolické mládeže pro Rohoznou a okolí a že se již koncem téhož roku po jednání valné hromady tohoto spolku stal jeho předsedou. Tuto funkci pak vykonával minimálně ještě v roce 1935². Navázal tím na svého otce, který byl minimálně kolem roku 1910 (vedle dalších funkcí) jednatelem místní skupiny Sdružení venkovské mládeže.³

3. Osobní záliby a nadání

Z vyprávění jeho syna Vladimíra si dovolím usuzovat, že můj prastrýc Josef byl celkově poměrně umělecky nadaný. Nejenže hrával na trubku a housle, a to mimo jiné v rohozenské kapele „Hejdi“, ale také rád maloval. Několik obrazů, které vytvořil, dodnes visí v prostorách rohozenského mlýna. Velkou zálibu měl rovněž ve čtení knih, o čemž svědčí jeho členství v Klubu čtenářů.

Kromě toho Josef rád fotografoval, a to fotoaparátem Flexaret. O jeho zručnosti svědčí i fakt, že si dokázal fotografie sám vyvolávat. S fotografováním je spojena také jedna vcelku úsměvná příhoda z časů po nástupu komunistického režimu, jak na ni opět vzpomínal Vladimír Bezděkovský.

Josef tehdy zdarma pořizoval místním fotografie na různé průkazy, aby za ně lidé nemuseli platit někde jinde. Jednou za ním však přišla jedna protivná žena, která jej svými poznámkami dosti psychicky deptala. Šlo o dobu, kdy jeho rodině hrozilo vystěhování z mlýna, a ona mu to prý dokázala nepříjemně připomínat. Josef tehdy nastavil fotoaparát tak, aby výslednou fotografii lehce „zešikmil“. Když si dotyčná zkreslenou fotografii prohlédla, velmi se jí to dotklo a trvala na tom, že se jí Josef musí omluvit.

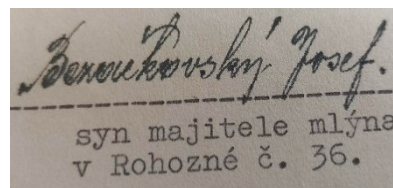
² Zatímco dokument z ledna 1934 (o valné hromadě Skupiny v prosinci 1933) není Josefem Bezděkovským podepsán a zcela teoreticky by zde mohlo jednat čistě o shodu jmen se svým otcem Josefem, na dokumentu z roku 1935 je již zcela nezpochybnitelný podpis Josefa Bezděkovského junióra. Viz MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, fond OÚ PE, inv. č. 1115, kart. 788, str. 16–18.

³ MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, fond OÚ PE, inv. č. 914, kart. 364 (Rohozná), str. 6.

4. První léta na mlýně

Na domovském mlýně začínal prastrýc Josef patrně jako „mládek“.⁴

O jeho působení za první republiky sice nic konkrétního nevíme, je však dost pravděpodobné, že postupně přebíral od svého otce Josefa stále více odpovědnosti. Důvodem mohly být jednak otcovy

různorodé společenské a politické aktivity, kvůli nimž nemusel mít na hospodaření na mlýně dostatek času, ale také jeho postupně se zhoršující zdravotní stav. Podle svědectví mého dědečka Ladislava trpěl Josef Bezděkovský starší dlouhodobě astmatem, kvůli němuž jezdil do lázní.

Že se Josef junior stále více zapojoval do samotného provozu mlýna, by ostatně odpovídalo i hospodářskému vývoji podniku ve třicátých letech. Hospodářské výsledky dolního mlýna v Rohozné měly totiž v tomto období jednoznačně vzestupnou tendenci. Zatímco v roce 1931 činil celkový semelek pšenice a žita 792,99 q a v roce 1933 992,17 q, v roce 1936 toto číslo poměrně výrazně vzrostlo, a to na 1 393,50 q.⁵ Podle dotazníku Mlynářského ústředí z roku 1939 tuto pozitivní změnu zapříčinil zejména fakt, že v letech 1931–1933 měl dolní rohozenský mlýn špatné mlýnské zařízení, které se teprve v roce 1935 podařilo opravit, což se posléze promítlo i do vyššího semelku. Umím si však představit, že na tom měl osobní podíl i prastrýc Josef.

5. Potíže s úřady v čase protektorátu

K výrazným změnám v hospodaření na rohozenském mlýně došlo po okupaci Československa nacistickým Německem 15. března 1939 a vzniku Protektorátu Čechy a Morava. Podmínky, za nichž mohly mlýny v této době fungovat, byly poměrně přísné.

Ve mlýnech se mlely dva druhy obilí. Jednak šlo o obilí, jehož mletím si mlynáři plnili svoji dodávkovou povinnost. Ti však k tomu museli mít příslušné mlecí povolení. To přesně stanovovalo nejen množství obilí určeného k semletí⁶, ale i místo a čas, kdy k jeho semletí mělo dojít.⁷ Bez zvláštního povolení směly mlýny dodávat mlýnské výrobky pouze do vzdálenosti nejvýše 30 kilometrů vzdušnou čarou od stanoviště mlýna.⁸ Protože se tyto podmínky postupně zpříšňovaly⁹, bylo poměrně běžnou praxí, že zejména v noci mleli mnozí mlynáři tzv. načerno.

⁴ V Rodinném výkazu, úředním dokumentu z roku 1931, je tehdy dvacetiletý Josef uváděn jako „mlynářský pomocník“.

⁵ Viz dostupné údaje v příslušných dotaznících Mlynářského ústředí, Národní archiv Praha, Fond Mlynářské ústředí, Svazek č. 1382 „Josef Bezděkovský ml. Mlýn Rohozná č. p 36, p. Dolní Cerekev, okres Pelhřimov“

⁶ Dle informací z rohozenské kroniky byl onen tehdejší limit 20 kg chlebové obilí na osobu a měsíc. Viz Pamětní kroniky obce Rohozná, str. 54.

⁷ Informace uvádím podle bakalářské práce Lenky Kletečkové „Mlýny a mlynáři vysídleného území Neveklovska a Sedlčanska 1. poloviny 20. století“, str. 44-45 Dostupné zde: <https://mezirekami.cz/wp-content/uploads/2021/06/17.-Mlynari-na-Neveklovska.pdf>.

⁸ Viz Vyhláška z roku 1940 omezující působnost mlynářského odbytu. O dodávkách na větší vzdálenost musela Společnost vědět a schválit je.

⁹ Od roku 1941 se obilí smělo do mlýna dovážet jen přes den a to za účasti některého úředníka.

Z vyprávění Vladimíra Bezděkovského vím, že jeho otec byl za protektorátu čtyři dny držen u výslechu na jihlavském gestapu, a to na základě anonymního udání, že měl místním rolníkům mlít načerno. Vzhledem k charakteru Josefova otce a jeho velmi sociálnímu chování v čase první světové války,¹⁰ bych se osobně ani příliš nedivil, kdyby to udání mělo reálný základ. V rodině Josefových potomků koneckonců dodnes koluje legenda, že někde v prostorách mlýna je prý tajně uschován seznam osob, kterým měl Josef za války mlít načerno.

Přiznejme přitom, že šlo ve své době o poměrně běžnou praxi. Faktem taky je, že německé úřady (Wirtschaftliche Schutzpolizei – německá hospodářská kontrola) evidenci mletí, vedenou prostřednictvím dotazníků Mlynářského ústředí, bedlivě kontrolovaly a nelegální praktiky mnohdy tvrdě postihovaly. Docházelo k uzavírání provozů mlýnů, zatýkání mlynářů či vystěhovávání jejich rodin, v některých případech byli mlynáři dokonce popraveni.¹¹

V samotné Rohozné víme o dvou případech, kdy četnictvo při kontrole v roce 1943 zjistilo, že dotyční namleli více mouky, než kolik odpovídalo stanovenému limitu, a oběma byl za tento přestupek zabaven majetek.¹² Je proto velkým štěstím, že v případě prastrýce Josefa německé gestapo na nic protiprávního nepřišlo.¹³

Kdy přesně k uvedené nepříjemnosti došlo, nevíme. Ve skutečnosti však nešlo o první případ, kdy měli mlynáři Bezděkovští co do činění s protektorátní správou. Někdy na přelomu let 1941 a 1942 byl totiž Josef Bezděkovský starší vyšetřován orgány policejního ředitelství v Českých Budějovicích kvůli zjištění, že rohozenský mlýn v říjnu 1941 umožnil Justýně Šimkové, rolnici z Nového Rychnova, semlet 80 kg pšenice bez příslušného povolení. Mému pradědečkovi byla za tento přestupek nakonec vyměřena poměrně vysoká pokuta ve výši 3 000 korun. V příslušném trestním nálezů bylo navíc uvedeno, že pokud pokutu nezaplatí, bude muset nastoupit třicetidenní trest vězení.¹⁴ Vzhledem k pokročilému věku Josefa Bezděkovského staršího přitom nelze vyloučit, že samotné mletí provedl jeho syn Josef. Z právního hlediska však za provoz mlýna odpovídal jeho otec, a proto byl postižen právě on.

¹⁰ Viz vzpomínka lesníka Jaroslava Mrázka v dopise mému druhému pradědečkovi Václavu Puchtovi: „Mám příjemnou vzpomínku na starého pana Bezděkovského z doby první světové války, kdy jeho páni kolegové hanebně vysoko účtovali ty své výrobky ku zhotovení knedlíčků, či koláčků, kdežto tento dobrý člověk mi ochotně účtoval jen předválečnou cenu.“ Originál v držení mého otce Ladislava Bezděkovského.

¹¹ Viz Veronika Fojtová: Dvořákův mlýn v Příbyslavicích a jeho historie (bakalářská práce), str. 26-27, 2006, Dostupné zde: https://is.muni.cz/th/109649/ff_b/Diplomova_bakalarska_prace.pdf

¹² Rohozenská kronika se zmiňuje o p. Kratochvílovi (č.p. 24) a Václavu Kubů (č.p. 5). Ten měl namlet o 50Kg žita více, než byl limit. Viz Pamětní kroniky obce Rohozná, str. 54-55.

¹³ Nelze samozřejmě vyloučit, že měl Josef obdobné štěstí, jaké popisovala dcera posledního majitele Mikoláškova mlýna v Pojizeří: „Za války tady táta mlel také načerno. Tady bylo gestapo, ale zavřelo oči a věděl to. Zastavila tady motorka, pán v koženém kabátě sebral účetní knihu a chtěl ji vyhodit a říkal špatným českým přízvukem: ‘Pane Mikolášek, já viděl to.’ Táta byl jednou nohou v koncentráku.“ Viz Alena Mikšová: Mlýny v dolním Pojizeří (bakalářská práce), str. 57. Liberec 2016, dostupné zde: <https://dspace.tul.cz/server/api/core/bitstreams/ae056f60-0400-4b75-8768-36aa805a7b2c/content>

¹⁴ Viz trestní nález z 14. ledna 1942 vydaný Okresním úřadem v Pelhřimově. Originál dokumentu v držení rodiny Řezníkových.

6. Seznámení s budoucí manželkou Věrou Fojtovou

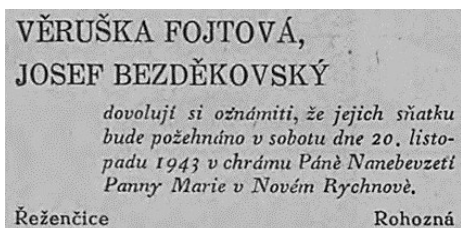
Do období počátků protektorátu se datuje i jedna důležitá událost z prastrýcova osobního života — seznámení s jeho budoucí manželkou Věrou Fojtovou (1923–2025). Podle vzpomínek budoucí paní Bezděkovské k tomu došlo, když jí bylo šestnáct let, a to při taneční zábavě o pouti v Novém Rychnově. Tehdy již devětadvacetiletý Josef požádal mladinkou Věrušku o tanec, nějaký čas si s ní povídal a nakonec se jí zeptal, zda by s ním nechtěla chodit.

Jejich známost trvala čtyři roky, ale kdyby bylo na Josefovi, ke svatbě by možná došlo i dříve. „*Pepa se chtěl brzo ženit, měl strach, aby mu mě nikdo nepřevzal,*“ vzpomínala později jeho manželka. Ze vzpomínek Vladimíra Bezděkovského přitom víme, že Věra Fojtová nebyla Josefovou první vážnou známostí. Předtím chodil s jistou učitelkou z jedné z okolních vesnic, rodiče mu však tuto známost přímo „zakázali“, protože dívka nebyla podle jejich představ dostatečně majetkově zajištěná. Podobně jako jeho otec i dědeček si tak Josef musel počkat na vhodnější partii, která by byla společensky „na výši“ a na mlýn přinesla odpovídající věno.

Věra Fojtová všechny tyto představy splňovala. Pocházela totiž z obdobného rodinného prostředí. Věřin otec Josef Fojt vlastnil v nedalekých Řezenčicích statek o výměře 300 akrů a byl také majitelem zdejšího lomu. Své dceři tak mohl vyplatit věno ve výši 30 tisíc korun. Určitý společenský punc tomu všemu dodával i fakt, že oba „pantatínkové“ zastávali po jistý čas funkci obecního starosty.

Samotný obřad Josefa a Věry proběhl 20. listopadu 1943 v chrámu Nanebevzetí Panny Marie v Novém Rychnově. Jeho konání oznamovala i inzerce v regionálním dobovém tisku,¹⁵ což naznačuje, že šlo na místní poměry o poměrně významnou událost. Stát se tehdy „paní mlynářovou“ představovalo svým způsobem prestiž.¹⁶ Sama Věra však ve svých pozdějších vzpomínkách připouštěla, že její rodiče později litovali, že ji na mlýn provdali. „*V Řezenčicích by mě rádi vzali zpátky, potřebovali tam další sílu,*“ vzpomínala doslova.

7. Převzetí mlynářského hospodářství

Ještě před svou svatbou se Josef snažil vyřešit otázku převzetí mlynářského hospodářství od svého tehdy již velmi nemocného otce. Nešlo to však vůbec hladce. Vše se totiž odehrávalo v období, kdy po jmenování Karla Hermanna Franka do čela nově vzniklého Státního ministerstva pro Čechy a

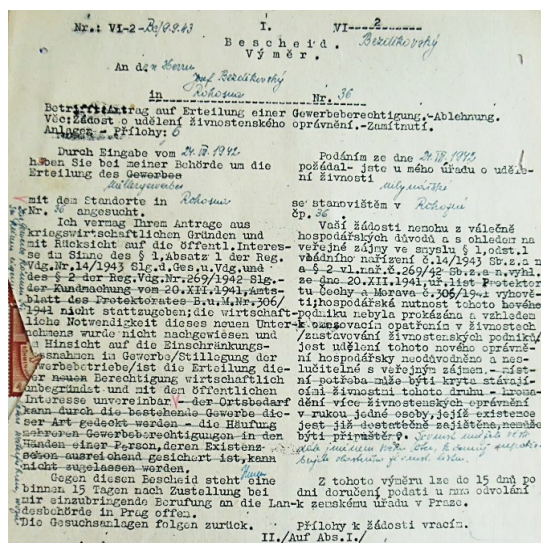
¹⁵ Týdeník Českomoravské Vysočiny, 18. 11. 1943

¹⁶ ŠTĚPÁN, Luděk a KŘIVANOVÁ, Magda: Dílo a život mlynářů a sekerníků v Čechách, str. 211.

Moravu v srpnu 1943 docházelo v Protektorátu Čechy a Morava k dalšímu omezování pravomocí české autonomní správy.

Žádost o udělení mlynářské živnosti podal Josef Bezděkovský mladší již 24. července 1942, rozhodnutí úřadů však obdržel až 17. listopadu 1943, tedy téměř v předvečer své svatby. Přestože tomuto rozhodnutí předcházelo prohlášení Josefa Bezděkovského staršího z června 1943, v němž svým podpisem stvrdil, že se vzdává „provozování živnosti mlynářské ve prospěch svého syna Josefa Bezděkovského v tom případě, bude-li mu živnost udělena“, úřady žádost nakonec zamítly. V odůvodnění se přitom uvádělo, že „vzhledem k omezovacím opatřením v živnostech (zastavování živnostenských podniků) jest udělení tohoto nového oprávnění hospodářsky neodůvodněno a neslučitelné s veřejným zájmem“.

Prastrýc Josef se však proti tomuto rozhodnutí odvolal a snažil se německým úřadům vysvětlit, že se v jeho případě nejedná o novou živnost, „kterou by počet živností stávajících byl rozmnožen“, ale pouze o převod hospodářství z jeho nemocného a stárnoucího otce na mladšího nástupce. „Jest právě zájmem veřejným, aby živnost byla provozována osobou mladší a plně odpovídající zvýšeným požadavkům válečného hospodářství,“ stálo v tomto odvolání. Jako další argument použil i svou nedávnou svatbu: „Smlouvou svatební u příležitosti mého sňatku převádí mí rodiče

právě v této době na mě a mou snoubenku spisem notářským svůj nemovitý majetek, tj. mlýn a hospodářství č. p. 36 v Rohozné, účelem obvyklé úpravy rodinných poměrů majetkových a odcházejí na výměnek,“ připomínal Josef německým úřadům. Odmítal rovněž argument, že může živnost dále vykonávat jménem svého otce: „Jest tento názor v naprostém rozporu se zákonnými předpisy, které žádají osobní vedení i zodpovědnost majitele živnosti.“¹⁷

Zda se těmito argumenty podařilo protektorátní úřady přesvědčit, přesně nevíme. Z jednoho pozdějšího dokumentu lze pouze vysledovat, že 2. května 1944 podal Josef na tehdejší okresní úřad v Pelhřimově „opověď“, tedy oznámení o „provozování živnosti mlynářské“. To patrně ve své době postačovalo a další kroky úřadů spojené s vydáním živnostenského oprávnění následovaly až po skončení války a obnově Československa.¹⁸

¹⁷ Veškeré citace z úředních dokumentů v této kapitole odkazují na dokumenty uložené v MZA v Brně – SOKA Pelhřimov, fond OÚ PE inv. č. 1115, kart. 788, str. 360–378.

¹⁸ Viz Písemná vyjádření Okresního Národního výboru v Pelhřimově ze dne 4. 9. 1946 ve věci: „Opověď živnosti mlynářské“, kde je reagováno právě na zmiňované podání „opovědi“ z 2. 5. 1944. Národní archiv Praha, Fond

Z jiného dokumentu z rodinné pozůstalosti navíc víme, že jisté komplikace provázely i samotné schválení převodu majetku na základě již zmíněné smlouvy. Ještě v říjnu 1944, tedy téměř rok po svatbě, Josefův notář JUDr. Miloslav Vaváček psal, že „*přes všechna válečná opatření a zákazy schvalování smluv se mi podařilo dosáhnout schválení Vaší smlouvy*“. Spíše formalitou pak patrně bylo provedení „knihovního převodu“ majetku, k němuž bylo zapotřebí dodat rodné listy Josefa a Věry. Dokument dále zmiňuje i potřebu, aby Josefovi rodiče podepsali již připravenou kvitanci na 100 tisíc korun. Z toho lze snad usuzovat, že právě tuto částku Josef od svého otce v rámci převodu mlýna obdržel.

Samotný převod majetku však nového majitele i něco stál. Vedle částky 12 tisíc korun za právní služby notáře Vaváčka musel Josef uhradit také poplatky spojené s převodem majetku ve výši přibližně 10 tisíc korun.¹⁹

8. Poválečné hospodaření na mlýně

Období po skončení druhé světové války patřilo patrně mezi nejšťastnější roky v životě manželů Bezděkovských. Oba se sice museli velmi ohánět, aby splatili statisícové dluhy Josefova otce ještě z časů přestavby mlýna v letech 1916–1917, samotné mletí jim však zjevně přinášelo slušné živobytí.

O tom ostatně svědčí i dokument Svazu pro hospodaření s obilím z roku 1947, podle něhož se rohozenskému mlýnu podařilo již ve druhé polovině roku 1946 zpracovat o 27,6 q pšenice a 45,6 q žita více, než kolik dovolovaly tehdejší předpisy. Kvůli tomuto překročení museli Bezděkovští uhradit částku 330 Kčs jako příspěvek k odškodnění dočasně zastavených mlýnů. Ani tato sankce však zjevně nijak zásadně neovlivnila hospodářský výsledek mlýna.²⁰

Pěknými čísly se mohl rohozenský mlýn vykázat i v období od srpna 1947 do července 1948. Zpracoval totiž 2 877,61 q pšenice a žita, z toho 961,61 q obchodně. Hodnota všech prodaných výrobků za dané období činila více než 300 tisíc Kčs, zatímco za námezdní mletí a šrotování získali Bezděkovští odměnu ve výši přibližně 68 tisíc Kčs.²¹

Mlynářské ústředí, Svazek č. 1382 „Josef Bezděkovský ml. Mlýn Rohozná č. p 36, p. Dolní Cerekev, okres Pelhřimov, Věc: Opověď živnosti mlynářské

¹⁹ V dopise z 28. 10. 1944 notář Vaváček v reakci na požadavek Josefa, aby mu přesně vyčíslil jednotlivé výdaje spojené s celkovou zmiňovanou odměnou za notářské a právní služby, píše: „Tím, že smlouva byla velmi odborně vyhotovena a sestavena, zejména po stránce poplatkové, jste ušetřil na poplatcích darovacích nejméně 20 tisíc oproti částce, se kterou jsme původně počítali a se kterou se také při takto značné obecné hodnotě Vašeho majetku muselo počítati. Že vše takto příznivě dopadlo a celkový poplatek nečiní ani polovinu proponované částky “

²⁰ Viz Úřední dopis Svazu pro hospodaření s obilím Josefu Bezděkovskému z 22. srpna 1947, k dispozici v pozůstalosti Josefa Bezděkovského.

²¹ Viz Dotazník pro Státní úřad statistický, k dispozici v pozůstalosti Josefa Bezděkovského.

Celkový semelek tak byl výrazně vyšší než roční produkce mlýna v předválečných letech. Není tedy divu, že se Josefovi a Věře podařilo všechny zmíněné dluhy splatit ještě před únorem 1948. „*Všechny doklady po zaplacení dluhů jsem zlikvidovala, aby mi to nebylo přítěží,*“ vzpomínala později Věra.

Na těchto úspěších se bezesporu podílela i řada modernizačních změn, k nimž se Josef Bezděkovský v této době odhodlal. Jako by chtěl nový majitel mlýna naplnit úsloví, že „nové koště dobře mete“. Dokládá to hned několik spisů uložených v pražském Národním archivu, konkrétně ve fondu Mlynářského ústředí, z nichž se dozvídáme o racionalizačních opatřeních, která mladý Josef stihl realizovat do konce května 1947.

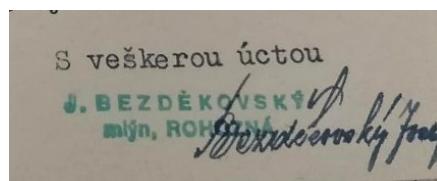
O prvním záměru výměny zařízení informoval Josef Bezděkovský mladší Svaz pro hospodaření s obilím již dopisem z 24. srpna 1945.

Součástí tohoto projektu mělo být především nahrazení dosavadního čistírenského stroje — jednoduchého aspirátoru Prokop 500 mm — novějším aspirátorem Prokop H-350. Současně mělo dojít k doplnění ležaté míchačky Prokop s válcem 3 000 mm na žitnou mouku o další ležatou míchačku Prokop s válcem 2 000 mm na mouku pšeničnou. Poslední plánovanou změnou pak bylo nahrazení dosavadního složení smíšených mlýnských kamenů o průměru 840 mm šrotovníkem Prokop „Universal“ se smirkovými kameny o průměru 500 mm. V odůvodnění této žádosti přitom stálo, že míchačka na pšeničnou mouku je velmi potřebná „*k úspoře práce, neboť doposud se pšeničná mouka míchá v dřevěné hrádi ručně lopatou*“.²²

Jak už jsme však uvedli, nešlo o jediný modernizační projekt. O povolení další úpravy zažádal prastrýc Josef 28. února 1946 a tentokrát šlo o přestavbu míchačky na žitnou mouku s válcem 3 000 × 500 mm o obsahu 150 q na míchačku stejného typu, avšak s menším válcem 2 000 × 500 mm o obsahu 50 q. Potřeba této úpravy byla v žádosti zdůvodněna tím, že „*dosavadní stroj jest příliš veliký, zůstává nevyužit a zabírá hodně místa a síly*“²³

Do třetice všeho dobrého se pak mlynář Josef rozhodl realizovat výměnu dosavadního rezervního zařízení na dřevoplyn, určeného k pohonu mlýna v případě nedostatku vody, za elektromotor na střídavý proud. Tato změna souvisela se zaváděním elektřiny v celé obci. V žádosti bylo konstatováno, že „*pohon na dřevoplyn jest pouze*

²² Národní archiv Praha, Fond Mlynářské ústředí, Svazek č. 1382 „Josef Bezděkovský ml. Mlýn Rohozná č. p 36, p. Dolní Cerekev, okres Pelhřimov, Věc: Změna zařízení

²³ Tamtéž, Věc: Míchačky

nouzový a jest nemyslitelný jako dobrý pohon mlýna pro složitou obsluhu, časté poruchy a jest hlavně škodlivý svým plynem pro obsluhující personál.“²⁴

Kromě samotné práce na mlýně se Bezděkovští starali také o vlastní hospodářství. Podle vzpomínek Věry Bezděkovské obhospodařovali přibližně 50 hektarů polí, na nichž pěstovali především obilí. Chovali rovněž řadu domácích zvířat. Vedle asi osmi krav určených k produkci mléka měli přibližně 60 slepic, 10 kačen a 10 až 12 hus. Vykrmovali také několik prasat, z nichž jedno každoročně zabíjeli na Vánoce. Měli rovněž minimálně dva koně, které využívali jednak ke svážení snopů obilí z polí do stodoly, ale také k tažení secích strojů.

O chod tohoto hospodářství se v té době staraly dvě služebné, jeden krmič dobytka a jeden kočí. Mlynářka Věra přitom později vzpomínala, že po svém příchodu na mlýn zavedla, aby celé služebnictvo jedlo stejné jídlo jako mlynářská rodina, což prý dříve nebývalo zvykem.

9. Hospodaření v podmínkách kolektivizace zemědělství po únoru 1948

Období těchto pozitivních změn na dolním rohozenském mlýně však netrvalo bohužel dlouho. Ještě 31. ledna 1948 byl Josefovi schválen²⁵ poměrně ambiciózní projekt obnovy rybníka na jeho pozemcích (o celkovém rozpočtu přes 611 tisíc Kč), spočívající v zaplavení luk o ploše téměř 26 hektarů.²⁶ Zdůvodnění projektu přitom odkazovalo jednak na změněné poměry v zemědělství spojené s postupným poklesem „odbytu po kysané, málo hodnotné píce“ a současně na přibývajícím námezním a obchodním mletí. Krátce nato však, jak dobře víme, přišel únorový komunistický převrat a celý projekt (původně plánovaný k realizaci do roku 1952) tak nakonec nebyl nikdy realizován.²⁷

Již v prvních měsících po těchto nešťastných událostech se začal postupně měnit i přístup úřadů vůči Josefu Bezděkovskému. Zatímco ještě v dubnu 1948 Svaz pro hospodaření s obilím pouze „výstrahou“ uzavřel případ, kdy Josef bez předepsaných dokladů dodal pekaři Rudolfu Brejlovi v Batelově více než 500 kg žitné mouky²⁸, o několik měsíců později už úřady postupovaly podstatně tvrději.

V září 1948 totiž Okresní národní výbor v Pelhřimově uznal Josefa vinným z přestupku kvůli domácí porážce vepře bez příslušného povolení a uložil mu pokutu 2 000 Kčs s hrozbou osmdenního

²⁴ Tamtéž, Věc: Pohon

²⁵ Viz Výměr Okresního národního výboru v Pelhřimově z 31. 1. 1948

²⁶ Viz Projekt na obnovení rybníka parc. čís. 2113/2 (průvodní zpráva a rozpočet) datovaný dne 16 ledna 1948.

²⁷ ŠTEFLOVÁ, Štěpánka a kol. autorů: Rohozná slovem i obrazem 1369–2019, str. 55.

²⁸ Úřední dopis Svazu pro hospodaření s obilím Josefu Bezděkovskému z 19. 4. 1948

náhradního trestu vězení. Přestože i samotný trestní nález připouštěl, že povolení domácí porážky mělo být vydáno dodatečně, úřady již tentokrát od sankce neupustily.²⁹

Když začalo po únoru 1948 na venkově docházet k postupné kolektivizaci zemědělství, rozhodl se prastrýc Josef vstoupit v roce 1949 do nově vzniklého jednotného zemědělského družstva (JZD) v Rohozné. To přitom do značné míry těžilo z jeho mlynářské činnosti. Josef sice přímo nemlel obilí patřící družstvu, ke mlýnu se však sjížděli lidé z devatenácti okolních obcí, kterým za dovezené obilí vydával takzvané „chlebenky“ v hodnotě jednoho až tří kilogramů chleba. Za ty si pak mohli v obchodě nakoupit chléb a další pečivo. Namletou mouku následně Josef dodával podniku Státní pekárny.

Podle vzpomínek Vladimíra Bezděkovského se mezi lidmi dokonce říkalo, že hospodářský zisk rohozenského mlýna tehdy dokázal pokrýt téměř jednu měsíční výplatu pro všech zhruba sto členů místního družstva.

Přesto se hned dvakrát stalo, že byli Bezděkovští z družstva vyloučeni. Ze strany vedení JZD šlo patrně o účelový krok, protože když následně museli znovu požádat o přijetí, přišli pokaždé o dalších 20 % svých polností, které byly převedeny do nedělitelného fondu družstva.

Jejich syn Vladimír však později přiznával, že rodičům v podstatě nezbývalo nic jiného než tyto podmínky přijmout. Neměli totiž, kdo by veškerou práci zvládl. Někdejší služebnictvo už dávno pracovalo v JZD, otec Josef se především věnoval mlynářství a sama matka Věra by práci na polích nezastala.

Kdy přesně k tomu opakovanému vyloučení Bezděkovských z JZD došlo, nevíme. Je však dost možné, že se vše odehrávalo ve stejné době, kdy rodině Bezděkovských — podobně jako jiným tehdejším „kulakům“ — hrozilo vystěhování a přesun na státní statek Peklo u Pelhřimova. Ani zde přesné datum neznáme, avšak s ohledem na to, že k tomu dle vyprávění Josefovy manželky Věry mělo dojít ještě za působení Josefa Roda v čele místního JZD, muselo se jednat o rok 1950 nebo nejpozději o začátek roku 1951. Později totiž Josefa Roda ve funkci nahradil Ladislav Přech.³⁰

A právě Josef Rod měl spolu s Josefem Bartoškou — jehož otec se z působení u místních lidovců a v obecním výboru dobře znal se starým mlynářem Bezděkovským — velkou zásluhu na tom, že nakonec k naplnění této hrozby nedošlo. *„Předseda JZD pan Rod s panem Josefem Bartoškou č. 152 se rozjeli do Pelhřimova na pracovní úřad oznámit, že mlynáře Josefa Bezděkovského stěhovat nemohou, protože má na půdě sklad 6 vagonů žita a rozemleto 80 q pšenice a tudíž by zůstali mleči, co zde měli obilí na semletí bez mouky pšeničné*

²⁹ Trestní nález Okresního národního výboru v Pelhřimově z 29.9. 1948.

³⁰ Pamětní kroniky obce Rohozná, str. 63.

a chleba. Vrátili se s radostí, kterou předali i na nás, že dokud se obilí nesemele, tedy ve mlýně zůstaneme,“ vyprávěla Věra Bezděkovská, které v čase těchto událostí muselo být sotva třicet let.³¹

Jistým paradoxem je možná skutečnost, že oba zmínění muži o několik let později — konkrétně koncem roku 1953 — z JZD sami vystoupili, a to zřejmě po celé řadě turbulentních událostí, které se tehdy v Rohozné odehrály. Popis těchto dějů v rohozenské kronice samozřejmě nemůže být zcela objektivní, přesto se z ní dozvídáme řadu zajímavých informací. Především víme, že v roce 1950 proběhla „hospodářsko-technická úprava celého katastru obce“, což ve skutečnosti nebylo nic jiného než tehdejší rozorávání mezí mezi jednotlivými pozemky.

Víme odsud též to, že když už na obecní návsi stály připravené traktory, aby celou akci spustily, vyvolalo to ve vesnici velké pozdvižení. A že ani sám Josef Rod nebyl v této poměrně vypjaté situaci údajně schopný se za celou akci jednoznačně postavit, *„Když byl předseda družstva dotazován za jakých okolností došlo hospodářsko-technické úpravě, zda-li úpravu skutečně podepsalo 55 % zemědělců, předseda s třesoucím se hlasem ukázal na mne, to že to já, on nic, přestože podpisová listina mu byla předložena a on ji osobně podepsal,*“ vylíčil celou situaci místní kronikář Matěj Rod.³²

Z kroniky dále víme, že v roce 1951 postavilo JZD stáj pro 46 krav, a to adaptací stodoly Josefa Bezděkovského, a že v únoru následujícího roku bylo *„započato s adaptací druhé stáje v dolním mlýně“*.³³ I z těchto informací lze soudit, že v té době už bylo nebezpečí vysídlení Bezděkovských z mlýna patrně zažehnáno.

To však neznamená, že by v rohozenském JZD skončilo veškeré napětí. Zdá se naopak, že roku 1953 ještě více eskalovalo a vedlo k již zmiňovanému odchodu některých členů družstva. Podle kronikáře k tomu zcela jistě *„přispěl zahraniční rozhlas, který štvál zemědělce, aby vystoupili z J.Z.D.“*, současně však připouštěl, že svou roli sehrálo i přijetí nových členů, především z řad větších sedláků, *„kteří neznali zásady družstevního hospodaření a nebyli zvyklí na kolektivní práci“*. Psal rovněž o tom, že *„se množily krádeže a práce byla zaznamenána většinou podle odpracovaných hodin a tím nastala nespokojenost mezi družstevníky, projevovalo se třídění družstevníků na malé a velké, osočoval se jeden na druhého a někteří členové strany místo aby neshody potlačovali, ještě je podporovali“*.³⁴

Jak vzniklou situaci vnímal samotný prastrýc Josef, samozřejmě nevíme. Faktem však zůstává, že když koncem roku 1953 vystoupilo z JZD 23 převážně malých a středních rolníků (včetně Josefa Roda a Josefa Bartošky), Josef mezi nimi nebyl. Ani tento jeho v zásadě smířlivý postoj však nestačil k tomu, aby o něj komunistická moc ztratila zájem. Dokládá to skutečnost, že jej Krajská správa

³¹ ŠTEFLOVÁ, Štěpánka a kol. autorů: Rohozná slovem i obrazem 1369–2019, str. 56.

³² Pamětní kroniky obce Rohozná str. 62.

³³ Pamětní kroniky obce Rohozná, str. 63

³⁴ Pamětní kroniky obce Rohozná, str. 64

Ministerstva vnitra v roce 1958 zařadila na seznam osob, jejichž případ měl být dále rozpracováván. Jako důvod bylo uvedeno, že jde o „mlynáře a kulaka s nepřátelským poměrem ke zřízení“³⁵.

Dle vyjádření pracovníka Archivu bezpečnostních složek je sice spíše nepravděpodobné, že by se Josef dostal do přímé konfrontace s Veřejnou bezpečností či dokonce Státní bezpečností,³⁶ už samotný fakt, že byl na podobný seznam zařazen, však svědčí o tom, že se Josef Bezděkovský ani po letech nedokázal zcela zbavit stigmatizace vyplývající z jeho společenského původu.

10. Josef Bezděkovský jako člověk

Ze všech vzpomínek na mého prastrýce Josefa, které se mi podařilo nashromáždit, se zdá, že musel být vcelku dobrosrdečným člověkem. Jeho manželka Věra ve svých vzpomínkách například zdůrazňovala, že byl Pepa „dobřej chlap a stál při mně“. Připouštěla pouze, že býval poměrně žárlivý. Vzpomínala například na situaci, kdy jednou — patrně pod vlivem svých rodičů — nadhodila, že by na čas odešla zpět k rodičům do Řeženčic. Josef jí tehdy údajně odpověděl, že kdyby odešla, „něco by si udělal“.

Hezky na svého otce vzpomínal také syn Vladimír. „Táta byl hodný člověk, takový dobrák,“ řekl mi o něm doslova a připustil, že šlo také o velkého klidáse, což patrně poněkud kontrastovalo s jeho výrazně energičtější ženou Věrou.

Josef sice neměl čas na to, aby si se svými syny pravidelně hrál tak, jak je běžné u dnešních rodičů, občas však společně vyráželi na nedělní „výpravy“ po okolí, například na Čeřínek nebo na Hutě. U svých dětí měl Josef zřejmě přirozenou autoritu a když někdo z nich provedl nějakou klukovinu, uměl také rázně zasáhnout. Vladimír například vzpomínal na situaci, kdy se společně se svým kamarádem Jardou Tůmou podílel na nepříliš povedeném „žertu“. Jednoho nesympatického spolužáka, který za nimi neustále dolézal, tehdy svázali a nechali pod školní lavicí až do večera, kdy ho objevila uklízečka. „Doma nás oba seřezali a pamatuji, jak do mě táto bušil řemenem,“ vyprávěl s úsměvem Vladimír Bezděkovský.

³⁵ Viz svazek arch. č. OB-80 BN* (tematika svazku „Zemědělství (Jihlava)“, Archiv bezpečnostních složek.

³⁶ Viz e-mailové vyjádření Josefa Vávry z Oddělení archivních fondů MV ČSR, StB a vojsk MV v Archivu bezpečnostních složek, v němž uvádí, že sice určitá pramenná základna k pátrání po Josefu Bezděkovském v Archivu bezpečnostních složek existuje (viz třeba dochované protokoly událostí z r. 1958–1964 z okresního Oddělení VB Jihlava nebo ze samého zdroje deníky vyšetřovacích spisů r. 1954–1964, případně protokoly písemností z r. 1958–1964), ale pokud se dotyčný nedostal přímo do nějaké konfrontace s VB, pak se jeho jméno v uvedených pramenech s největší pravděpodobností neobjeví. Spisový materiál vedený k Josefu Bezděkovskému jun. se dle Josefa Vávry nikde ve fondech Archivu bezpečnostních složek neobjevuje.

Vzpomínal také na to, jak už jako malý několikrát pomáhal otci na mlýně. Šlo prý o poměrně nepříjemnou práci ve velmi prašném prostředí na půdě mlýna, kde se skladovalo obilí. Jeho úkolem bylo vlézt do úzkého prostoru mezi trámy a vymést odsud zrní, které tam postupně zapadalo.

Oblíbený byl Josef zřejmě i mezi obyvateli Rohozné. Hraním na housle prý dokázal zabavit celou hospodu a dokonce i hlášení komunistické tajné policie uvádělo, že je místními občany „charakterizován jako dobrý člověk a požívá jejich obliby“.³⁷

11. Nemoc a úmrtí

Když se v roce 1962 rozhodl prastrýc Josef definitivně skončit s mletím obilí na rohozenském mlýně, byl už podle vzpomínek jeho syna Vladimíra vážně nemocný. Můžeme samozřejmě spekulovat o tom, zda se na jeho zdravotním stavu nějak negativně podepsala i těžká doba „budování socialismu“. Faktem však zůstává, že už jako sedmnáctiletý prodělal těžký zápal plic a pohrudnice a jisté zdravotní následky si nesl po celý další život.

Poslední dva roky života se Josef potýkal s vážným onemocněním ledvin. To se také 4. června 1964 stalo příčinou jeho odchodu na věčnost. Úmrtní list uvádí jako bezprostřední příčinu smrti uremii, tedy těžké selhání ledvin, při němž se v krvi hromadí odpadní dusíkaté látky (například močovina). Patrně však šlo o terminální fázi chronického onemocnění ledvin. Dokud ještě neexistovala možnost transplantace ledvin, představovalo v podobných případech jedinou šanci na přežití včasné zahájení dialýzy (umělé ledviny), která by z těla odstranila toxické látky. Dialyzačních přístrojů však byl na počátku šedesátých let v Československu značný nedostatek, a řada pacientů se proto k této léčbě vůbec nedostala. Bez napojení na podobný přístroj přežívali pacienti po propuknutí těžké uremie často jen několik dnů či týdnů. Patrně tomu tak bylo i v případě Josefa Bezděkovského.

Jeho předčasný skon — v pouhých třiapadesáti letech — jako by se stal symbolem jisté marnosti Josefova celoživotního snažení vyrovnat se svému úspěšnému otci a důstojně pokračovat v mlynářské tradici rodu Bezděkovských.

³⁷ Viz Vázací návrh na spolupracovníka StB Bohumila Bezděkovského ze dne 27. září 1951, Archiv bezpečnostních složek, osobní spisový svazek „Beneš“, sign. TS-201023 MV. Zajímavé je, jak odlišně v tomto hodnocení vychází Josefův mladší bratr Ladislav: „Po svém otci zdědil nafoukanou selskou povahu, v důsledku čehož je místními občany značně nenáviděn.“

Použité prameny a literatura

Primární prameny

Archivní fondy

MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, fond OÚ PE, inv. č. 1115, kart. 788

MZA v Brně – SOkA Pelhřimov, fond OÚ PE, inv. č. 914, kart. 364 (Rohozná)

Národní archiv Praha, Fond Mlynářské ústředí, Svazek č. 1382 „Josef Bezděkovský ml. Mlýn Rohozná č. p 36, p. Dolní Cerekev, okres Pelhřimov“

Archiv bezpečnostních složek, svazek arch. č. OB-80 BN* - „Zemědělství Jihlava“

Archiv bezpečnostních složek, osobní spisový svazek „Beneš“,

Pozůstalost Josefa Bezděkovského (v držení rodiny Řezníčkových)

Trestní nález vydaný Okresním úřadem v Pelhřimově (1942)

Trestní nález vydaný Okresním národním výborem v Pelhřimově (1948)

Dotazník mlýnu Josefa Bezděkovského pro Státní úřad statistický (1948)

Úřední dopisy Svazu pro hospodaření s obilím Josefu Bezděkovskému (1947–1948)

Soubor vysvědčení z obecní a měšťanské školy Josefa Bezděkovského

Vysvědčení Josefa Bezděkovského (*1911) z mlynářských kurzů vydané Městským průmyslovým muzeem a ústavem pro zvelebování živností v Pardubicích

Úmrtní list Josefa Bezděkovského

Dobová periodika

Týdeník Českomoravské Vysočiny

Sekundární prameny

Kroniky

Pamětní kronika obce Rohozná

Paměti, vzpomínky (nevydané) a osobní svědectví

Osobní svědectví Vladimíra Bezděkovského (vlastnoručně pořízená nahrávka)

Stručné vzpomínky Věry Bezděkovské (v držení rodiny Řezníčkových)

Publikace a články

FOJTOVÁ, Veronika: Dvořákův mlýn v Přibyslavicích a jeho historie (bakalářská práce)

KLEČKOVA, Lenka: „Mlýny a mlynáři vysídleného území Neveklovska a Sedlčanska 1. poloviny 20. století“ (bakalářská práce)

MIKŠOVA, Alena: Mlýny v dolním Pojizeří (bakalářská práce),

ŠTEFLOVÁ, Štěpánka a kol. autorů: Rohozná slovem i obrazem 1369–2019, str. 55.

ŠTĚPÁN, Luděk a KŘIVANOVÁ, Magda: Dílo a život mlynářů a sekerníků v Čechách

I. Přílohy

I.1 Fotografie

Mlynář Josef Bezděkovský se svým nejstarším synem Pepíčkem (cca 1913)

Rodinná fotografie mlynáře Josefa Bezděkovského s manželkou Anežkou se staršími dětmi (Josef vlevo a Ladislav vpravo - cca 1918)

Svatební fotografie Josefa Bezděkovského a Věry Fojtové

Novomanželé Josef a Věra Bezděkovští (spolu s Josefovým bratrem Bohumilem)

Josef Bezděkovský se svým nejstarším synem též Josefem

Fotografie Josefa Bezděkovského s manželkou Věrou ze svatby svého nejmladšího bratra Bohumila Bezděkovského (v pozadí prostřední bratr Ladislav)

**Josef Bezděkovský se svojí manželkou Věrou během návštěvy u jejích rodičů
v Řeženčicích.**

Rodinná foto - Josef Bezděkovský s manželkou a syny Josefem a Vladimírem (cca 1950)